FORMĂ ŞI CULOARE ÎN COLECŢIA WEINBERG

AURORA BĂDILĂ

Din 1934, cînd cunoscutul animator şi colecţionar de artă Mişu Weinberg a făcut prima achiziţie, un tablou al lui Nicolae Grigorescu, s-au scurs aproape patru decenii. De atunci, în interiorul devenit neîncăpător al apartamentului din strada Alexandru Sahia, nr. 36 s-au adunat, cu o pasiune selectivă, peste 400 de tablouri (uleiuri, guaşe, acuarele, pasteluri, desene sau gravuri) în mijlocul cărora „sublimul impresionează şi frumosul încîntă"*.

În atmosfera plină de rafinament şi bun gust a colecţiei a poposit, pentru a reveni adesea, un mare număr de vizitatori, încă din 1948, cînd colecţia a fost declarată de utilitate publică.

Poate funcţionalitatea unei asemenea colecţii, în care o artă adevărată îşi exercită funcţia de comunicare, este determinată şi de reala vocaţie a colecţionarului, căci se poate afirma cert că prin Mişu Weinberg facem cunoştinţă cu o vocaţie de colecţionar deosebită, unită cu o sensibilitate absolută.

Cercetarea ansamblului de tablouri al colecţiei, în ambianţa căreia se întîlnesc mari înaintaşi ai artei contemporane, produce o imensă surpriză, trezeşte o mare tensiune interioară din care îl deducem pe colecţionar. Într-o astfel de acţiune personală manifestată în artă, desluşim şi o pregnantă revelaţie a unei subiectivităţi puternice.

Dintre colecţiile de artă particulare create între cele două războaie mondiale la noi în ţară, dintre nume cunoscute ca : K. Zambaccian, G. Oprescu, Ion Minulescu sau I. N. Dona, colecţia Weinberg îşi are o istorie deosebită, ce dezvăluie strădania de decenii a unui mare iubitor de artă, dornic de a împărtăşi bucuria unei trăiri artistice prin colaborarea cu principalele instituţii muzeale în realizarea unor ample şi importante manifestări.

Participarea lucrărilor din colecţie la multe expoziţii româneşti organizate peste hotare, prezenţa numelui M. Weinberg în cataloagele expoziţiilor de artă din Paris, Moscova, Leningrad, Viena, Veneţia, Berlin, Praga, Vraşovia, Belgrad sau Budapesta şi la cele peste 65 de expoziţii realizate de Muzeul de artă al R. S. România la care a participat, sînt o confirmare a cuvintelor maestrului Ion Jalea, rămase în cartea de impresii din 1957 : „Colecţia este dovada unui mare discernămînt şi o serioasă preocupare intelectuală".

Colecţia Weinberg — citată în multe publicaţii de specialitate din străinătate ** — îşi desăvîrşeşte farmecul compoziţional prin asociaţia picturilor cu unele piese de mobilier de mare valoare, din care amintim : cassona florentină din secolul al XVIII-lea, mobila spaniolă de influenţă renascentistă, din lemn de nuc, din secolul al XVII-lea, mobila hispano-maură, o etajeră chinezească din lemn de piper din secolul al XVII-lea cu incrustaţii de sidef, o comodă barocă franceză din lemn de trandafir, aparţinînd secolului al XVII-lea . . . .

Ansamblul expoziţional al complexei colecţii cuprinde creaţii ale unor popoare diferite, din epoci diferite, la care esteticul întruneşte deopotrivă imaginaţie şi frumos artistic.

În jurul unor valoroase covoare orientale, produse ale atelierelor din Sirvan, Buhara, Mudjur, sau Ghiordez sînt aşezate cu gust o serie splendidă de vase chinezeşti cloisonné de pe vremea dinastiei Ming,

---

* Immanuel Kant

** „The World of Learning" — Londra, „Guide to modern art in Europe" — New York (The museum of modern art)

https://biblioteca-digitala.ro

ceramică şi faianţă extremorientală, cristaluri de Boemia, icoane pe sticlă, faianţe din vechile manufacturi ale Franţei, Angliei, Italiei şi Chinei. De remarcat starea excepţională în care a fost întreţinute marea majoritate a obiectelor. Observăm, de asemenea, din primul moment, un delicat spirit în alegerea formelor, a modelelor şi a nuanţelor produselor de artă prezente aici.

Acest mozaic de stiluri, precum şi armonia interioarelor colecţiei Weinberg oferită de noblețea pieselor selectate, invită la o solemnă meditaţie . . . . .

★

„Felicit pe colecţionarul Weinberg pentru competenţa şi bunul gust ce a avut în alegerea unor opere de artă ale pictorilor noştri. Colecţia aduce, după părerea mea, un real aport în viaţa noastră culturală" — nota Iosif Iser în 1953 . . . în cartea de impresii a colecţiei.

Fericita întîlnire a colecţionarului cu Iser a însemnat şi un succes pentru colecţia în sine, care în prezent dispune de un ansamblu de tablouri ale acestui artist plastic român ce atinge cifra de aproape 200 de piese. Niciunde, Iser nu trăieşte mai intens ca în casa colecţionarului Weinberg.

Centrul picturii iseriene — chipul omenesc, cu tristeţe stăpînită şi cu o expresivă poză demonstrativă — prezintă o relaxare, o absenţă, o atmosferă foarte rar întîlnită în arta plastică contemporană. Iser se încadrează cu atît mai mult în interiorul originalei colecţii Weinberg, şi el un original de la alegerea subiectului şi plasarea lui în cadru, pînă la efectele surprinzătoare obţinute prin subtilitatea şi gradaţia nuanţelor. La Iser compoziţia constă în selectarea fiecărei tuşe sau linii, care obiectivează şi materializează, reprezentarea sa ajungînd la o impresie optică de sensibilitate tactilă. Grandoarea culorii crează armonie, economia de mijloace şi contrastul de lumină şi umbră distingînd cele mai diferite momente ale dispoziţiilor sufleteşti. Multe din tablourile lui Iser în care trăieşte mediul tătărăsc dobrogean — căci este cunoscută predilecţia sa pentru unele note orientale, ne aduc în faţă o forţă de expresie personală, o viziune originală viguroasă, o puternică personalitate, o ştiinţă a cromaticii, în care se îmbină cu distincţie verdele,

A. Ciucurencu, *Portretul colecţionarului M. Weinberg*, 1956

I. Iser, *Odaliscă*, 1945

https://biblioteca-digitala.ro

Gh. Petrașcu, *Natură statică*, 1932

roșul și maroniul. Balerinele, arlechinii și odaliscele, tătăroaicele din Dobrogea sau țărăncile din Argeș, peisaje din Spania și Franța, își au contur în *Odalisca* (1945), *Peisaj din Spania* (1930), *Țărancă* (1940), *Nud* (1918), *Tătăroaica* (guașă) sau alte lucrări iseriene.

★

Infinitatea de valențe existente în cele trei interioare ale colecției o dau și peisajele lui Lucian Grigorescu, Francisc Șirato și Jean Al. Steriadi, care își duc existența în concordanță cu tonurile picturale ale lui M. H. Maxy, R. Schweitzer-Cumpăna, Sorin Ionescu, R. Iosif, Adam Bălțatu, G. Ștefănescu, W. Arnold, sau Mihaela Eleutheriade, lucrări cu stil și tematică diverse.

Gh. Petrașcu, reprezentat prin puține lucrări, produce o reală surpriză prin prezența *Naturii statice* (ulei pe pînză din 1932), care poate fi considerată ca una dintre marile opere ale sale, *Interior* (ulei pe pînză din 1930—1932) și *Interior la Tîrgoviște* (1937).

Al. Ciucurencu, ne reține timp îndelungat în fața *Naturii statice cu fructe și flori* (lucrare din 1944), evidențiindu-i din plin calitățile de colorist.

Th. Pallady, discret, dar de mare emoționalitate, ne învăluie cu un desăvîrșit rafinament al culorilor cînd ne aflăm în fața tablourilor *Pe Sena*, *Natură moartă cu narghilea*, *Natură statică cu față de masă neagră* și *Femeie în interior* . . . . .

Admirînd un vas de email sau de bronz, un serviciu de porțelan, un filigran de argint sau un cristal vechi cu străluciri delicate, ajungem în fața a patru impunătoare portrete, atît de bine cunoscute: *Portretul colecționarului Weinberg* de Al. Ciucurencu (1956), *Portretul lui Gala Galaction* de Iosif Iser, *Autoportretul* lui Iser și *Autoportretul* lui Pallady.

Multe din tablourile și obiectele de artă din colecție au fost selecționate deseori în vederea organizării unor expoziții itinerante în principalele orașe ale țării, pentru popularizarea acestor piese rare.

Formidabilul suflu entuziast al colecționarului Weinberg și marea sa pasiune de a reorganiza neîncetat colecția, schimbînd adesea locul exponatelor sau înlocuindu-le cu piese neexpuse din lipsă de spațiu, dau acestui tezaur de artă pus la dispoziția publicului o notă de prospețime și noutate în prezentare.

Oferind iubitorilor de frumos, istoricilor și criticilor, pictorilor și studenților din învățămîntul de artă posibilitatea unei ample documentări asupra multor valoroși artiști plastici, participînd la expoziții retrospective în țară sau peste hotare, colecția a devenit un instrument de propagare a artei. Scriitorul T. Teodorescu-Branișteinsemna cîndva în cartea de impresii: „. . . .Punînd la dispoziția publicului (operele de artă — n n.) M. Weinberg a făcut o mare faptă de cultură".

Părăsind captivantele interioare ale colecției cu conștiința că vom reveni, rămînem fascinați de ambianța unui interior de artă, ce-și află secretul în potențele sale cromatice și unduirea unor forme armonioase . . . . . cu dorința de a dezlega fantastica enigmă a sensului culorii . . . .

https://biblioteca-digitala.ro